

ZALOZENIE PODSTAWOWE

1. Ustawa powinna tak kształtować funkcje i skrotke sadow, przygotowanie zawodowe przyszłych sędziów, powołanie na urząd i pewność urzędu sędziowskiego, rolę sędziów niezawodowych - aby stworzyć przesłanki gwarantujące w Polsce niezależność sadownictwa w ramach rozdziału i równowazenia się władz, a przez to zapewnić każdemu realne prawo przedłożenia swojej sprawy przed właściwym, niezawisłym i bezstronnym sądem. Taki ustroj sadow bedzie służył ochronie praw człowieka, rozwojowi gospodarczemu oraz budowaniu pokoju w życiu społecznym.

SADY

2. Należy podporządkować wszystkie bez wyjątku sady państwowe tym samym (jednolitym) zasadom gwarantującym niezawisłe i bezstronne orzekanie. Dlatego ustawa winna regulować także ustroj sadow specjalnych (wojskowych) oraz - tym bardziej - ustroj Sadu Najwyższego i Naczelnego Sadu Administracyjnego. Uchroni to nas także przed nie służącym praworzadności bałaganem pojęć jaki charakteryzuje części ogólne obecnych kilku ustaw regulujących ustroj sadow. Zagadnienia właściwe tylko dla danego typu sadu (np. SN) reguluje część szczególna ustawy o ustroju sadow.

3. Wszystkie decyzje administracyjne powinny być zaskarżalne do sadu a żaden organ państwowy - poza sądem - nie będzie miał uprawnień orzeczniczych. Sprawy te powinien przesadzić przepis konstytucyjny, oznaczający, że o ile nawet utrzymane byłyby takie organy *quasi-sadowe* jak kolegia do spraw wykroczeń czy kolegia orzecznicze w urzędach patentowych, to każda ich decyzja będzie zaskarżalna do sadu. Najlepsze rozstrzygnięcia zawierają w tej materii przepisy Konstytucji z 1935r., art. 68 pkt 1: "Żadna ustawa nie może zamykać obywatelowi drogi sadowej dla dochodzenia krzywdy lub szkody" oraz

art. 68 pkt 4: "Nikt nie może być pozbawiony sądu, któremu z prawa podlega, ani karany za czyn, niezabroniony przez prawo przed jego popełnieniem, ani też zatrzymany bez nakazu sądu dłużej niż na czterdzieści osiem godzin".

4.1. Należy przywrócić zasadę trojinstancyjności. Będzie to służyć równemu dostępowi ludzi do każdego sądu w ich sprawie. W miejsce instytucji rewizji nadzwyczajnej należy wprowadzić instytucję skargi kasacyjnej. Skarga kasacyjna powinna służyć stronie w każdej sprawie rozpoznawanej przez sąd, a podstawą jej wniesienia może być jedynie naruszenie przepisów prawa. Sąd Najwyższy na posiedzeniu wstępnym będzie mógł odmówić przyjęcia skargi. Skoncentruje to orzecznictwo tego Sądu na sprawach najistotniejszych dla wymiaru sprawiedliwości.

4.2. W tej sytuacji środkiem prawnym służącym wzruszeniu prawomocnego orzeczenia byłoby tylko wniosek o wznowienie postępowania.

5. Pierwszym szczeblem sądów powinni być sędziowie pokoju wybierani dla jednej lub kilku gmin. Do ich właściwości należeć powinny drobne sprawy cywilne, karne, z zakresu prawa pracy, wykroczenia administracyjne. Sędziowie pokoju działaliby w miejsce obecnych sądów społecznych, robotniczych, a zwłaszcza kolegiów d/s wykroczeń. Odwołanie od ich orzeczeń służyłoby do sądu grodzkiego.

6. Sądem podstawowym powinien być sąd grodzki, z wyłączeniem spraw przyznanych ustawą sędziemu pokoju albo sądowi wyższemu jako sądowi pierwszej instancji.

7. Sądami wyższymi powinny być sady okręgowe oraz sady apelacyjne.

7.1. Do kompetencji sądów okręgowych należy rozpatrywanie odwołań od sądów grodzkich. W sprawach określonych przez ustawy orzekają jako sady pierwszej instancji. Sady okręgowe tworzy się dla jednego lub dwu województw. Byłoby ich ok. 40, czyli tyle, ile obecnie sądów wojewódzkich.

